

STANOVISKO VLÁDY

k návrhu poslanců Jiřího Zlatušky, Radka Vondráčka, Kristýny Zeliénkové, Petra Adama, Pavla Čiháka a Vojtěcha Adama na vydání zákona o důstojné smrti (sněmovní tisk č. 820)

Vláda na své schůzi dne 22. června 2016 projednala a posoudila návrh zákona o důstojné smrti, a vyslovila s tímto návrhem zákona **nesouhlas**, a to zejména z těchto důvodů:

1. Předložený návrh zákona, který je fakticky doslovným přepisem návrhu zákona, který v roce 2008 předložila senátorka Václava Domšová, ale Senát jej zamítl (senátní tisk č. 303, 6. funkční období), se dotýká tématu vysoce společensky citlivého, málo prodiskutovaného a nejednoznačně vnímaného, které se prolíná mnoha profesemi. Vzhledem k povaze tohoto tématu by případné právní úpravě podle názoru vlády měla předcházet podstatně hlubší a rozsáhlejší odborná, politická a společenská diskuse nad otázkami podpory a ochrany důstojnosti života v nemoci a v závěru života. Předložený návrh zákona však tento problém vnímá pouze jako technické řešení, kterým má být eutanázie a asistovaná sebevražda jako odstranění nositele problému. V souvislosti s případným přijetím navrhované úpravy je třeba varovat před rizikem rozšiřování případů, které budou pod oprávněnost eutanázie podřazovány. Zdůvodňování předloženého návrhu příkladem některých jiných členských zemí Evropské unie (Nizozemsko, Belgie) je podle mínění vlády třeba odmítnout, neboť se jedná o příklady nevhodné následování s rizikem tzv. „kluzkého svahu“, kdy dochází k rozšiřování případů, které lze pod oprávněnost žádosti o eutanázii podřadit. V uvedených státech jsou zdokumentovány případy zcela jasného zneužití eutanázie za účelem „uvolňování“ lůžek v zdravotnických zařízeních, případy tlaku rodinných příslušníků na vykonání eutanázie z důvodů zcela pochybných nebo nepotrestané případy nedodržení zákonných podmínek a rovněž je statisticky zaznamenán prudký nárůst žádostí o eutanázii.
2. Vláda upozorňuje na to, že navrhovaná úprava vykazuje řadu věcných i legislativně technických nedostatků a obsahuje velké množství nejasností a nejednoznačných ustanovení, jejichž výklad a použití by v praxi činily značné potíže. Navrhovaná právní úprava není ani v souladu s dalšími souvisejícími právními předpisy (např. občanský zákoník, zákon o zdravotních službách nebo zákon o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání

lékaře, zubního lékaře a farmaceuta). V důsledku těchto nedostatků nelze návrh zákona v předložené podobě považovat za způsobilý stát se funkční součástí právního řádu České republiky. Jako příklad věcných a legislativně technických nedostatků návrhu lze uvést mimo jiné tyto:

- Z úpravy obsažené v § 3 návrhu zákona v souvislosti s ustanovením § 8 a 10 a násl. návrhu zákona není dostatečně patrné, který postup je třeba v konkrétním případě zvolit. Formulace tohoto ustanovení indikuje, že existuje i žádost, která nemusí být daná předem, což není z povahy věci objektivně možné. Jestliže je však záměrem upravit dva samostatné a na sobě nezávislé instituty, je třeba příslušná ustanovení upřesnit, popřípadě zvolit přiléhavější vyjádření daného záměru.
- V § 5 chybí úprava formy zpětvzetí žádosti, což vyvolává řadu otázek. Jestliže je pro samotnou žádost požadováno úřední ověření podpisu žadatele, zpětvzetí by mělo být provedeno stejnou formou (viz § 564 občanského zákoníku *per analogiam*). Taková právní úprava je však s ohledem na ochranu života a zdraví pacienta zcela nedostatečná. Zejména by bylo třeba vyřešit otázku, zda lze od provedení eutanazie upustit v případě ústního zpětvzetí žádosti bezprostředně před provedením eutanazie. Z formálního hlediska by tak eutanazie provedena být mohla, protože s ohledem na nedodržení formy, by se jednalo o neplatné zpětvzetí žádosti, ale z materiálního hlediska by provedena být nemohla, a to s ohledem na absurdní závěr o usmrcení pacienta, pokud si to sám nepřeje.
- Návrh zákona ve více případech používá neurčité, nepřesné nebo nevhodné termíny (např. „způsobilý k právním úkonům“ v § 4 odst. 1, „beznadějný stav“ v § 7 odst. 1, „diskuse“ v § 8 písm. b), „časově přiměřeně oddělené“ a „opakovaná vůle“ v § 8 písm. c), „expert na oblast důstojné smrti“ v § 14 a další).
- Z navrhovaného ustanovení § 10 není zřejmé, kdo a jak zjistí, že má vyvolat důstojnou smrt u pacienta, který o to požádal předem, a jak vůbec zjistí, že o to pacient předem požádal.
- V návrhu zákona jsou přenechávány záležitosti zásadního významu k provedení podzákonnými předpisy, aniž by jim v návrhu zákona byly vymezeny jakékoliv meze. Konkrétně se jedná o stanovení „dalších podmínek“, jež musí lékař splňovat, aby mohl pacientovi napomoci k důstojné smrti nebo ji u něj vyvolat, nebo o stanovení lékařských postupů směřujících k důstojné smrti pacienta. V návrhu je navíc neurčitě označován orgán zmocněný k vydání vyhlášek jako „ministerstvo“, přičemž není zřejmé, o které z ministerstev se jedná. Zmocňovací ustanovení v § 19 je pak koncipováno značně nepřesně.
- Za zcela nevhodný lze považovat institut komise při úřadu Veřejného ochránce práv, která až ex post hodnotí oprávněnost důstojné smrti. Zároveň není zřejmý důvod

a způsob provázání komise s úřadem Veřejného ochránce práv, jakožto nezávislého orgánu, který stojí mimo veřejnou správu. Není ani jasné, zda by se jednalo o trvalou komisi, nebo sestavovanou ad hoc, a šlo-li by o trvalou komisi, kdo by jmenoval její členy a na jak dlouho a kdo by je odvolával a za jakých podmínek.

3. Vláda nesouhlasí s poslaneckým návrhem zákona rovněž s ohledem na platnou Koaliční smlouvu mezi ČSSD, hnutím ANO 2011 a KDU-ČSL na volební období 2013-2017, která v části III. 6.8 zcela jednoznačně uvádí, že nebude umožněno žádné opatření v rozporu s ochranou života od početí do přirozeného konce (ne aktivní euthanasii).